

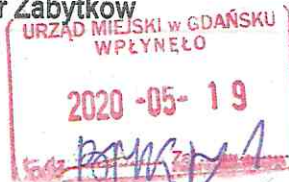

Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków

RPW/178208/2020 P
Data: 2020-05-19 UMG

RD.5140.119.2019.PŚ

Gdańsk, dnia

14-05-2020

Obwieszczenie w sprawie rejestru zabytków
Nr rejestru zabytków: A-1978
W: BIP 23.06-08.07.2020r.
Obwieszczenie wisiało na tablicy ogłoszeń
od dn. 23.06.2020r.
do dn. 08.07.2020r.

DECYZJA

w sprawie wpisania do rejestru zabytków

Na podstawie art. 3 pkt 1-2, art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. g, art. 7 pkt 1, art. 8, art. 9 ust. 1, art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 3-4, Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 282, ze zm.) oraz art. 104 Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256, ze zm., w skrócie KPA), w wyniku postępowania administracyjnego wszczętego z urzędu

Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków

orzeka

- 1) wpisać do rejestru zabytków nieruchomości województwa pomorskiego pod numerem rejestru **A-1978**

następujący zabytek:

aleja topolowa przy ul. Akwenowej i ul. Urwistej w miejscowości Gdańsk, znajdująca się na częściach działek ewidencyjnych nr 201, 202, 232, 226, 227, obr. 0143 Przegalina – w granicach określonych na załączniku graficznym do decyzji (gmina M. Gdańsk, powiat m. Gdańsk, woj. pomorskie)

działka: części działek nr 201, 202, 232, 226, 227, w jedn. ewidencyjna: 226101_1 M. Gdańsk, obręb: 0143 Przegalina, jedn. rejestrowa: G74, ark. 6-7;

księga wieczysta: dla działek 201, 202, 226, 227 – KW nr GD1G/00035814/6, dla działki 232 – KW nr GD1G/00299190/3, prowadzone w Sądzie Rejonowym Gdańsk-Północ

własność: Gmina Miasta Gdańsk, ul. Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk (działki nr 201, 202, 226, 227); Skarb Państwa – reprezentowany przez Prezydent Miasta Gdańska, ul. Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk (działka nr 232);

granice wpisu: zaznaczono kolorem czerwonym na kopii mapy zasadniczej, stanowiącej integralną część niniejszej decyzji; granice wyznaczono wzdłuż linii granic geodezyjnych nieruchomości, z wyjątkiem fragmentów:

- zachodnia granica ochrony w środkowej części alei, w okolicach połączenia ul. Akwenowej z ul. Urwistą biegnie w linii prostej od geodezyjnego punktu granicznego nr 143-1406 (w zachodniej granicy działki nr 201, X: 6019150.34, Y: 6560142.30) do punktu granicznego nr 143-477 (zachodnia granica działki nr 226, X: 6018965.35, Y: 6560130.95), przecinając działki 201, 202, 232, 226;
- zachodnia granica ochrony w południowym krańcu alei, na zakręcie ul. Urwistej biegnie w linii prostej od geodezyjnego punktu granicznego nr 143-364 (X: 6018150.59, Y: 6560540.61) do płd.-wsch. narożnika działki nr 227, tj. punktu granicznego nr 143-1421 (X: 6018096.16, Y: 6560566.89), przecinając działkę nr 227.

- 2) nie wpisać pozostałych części działek nr 201, 202, 232, 226, 227, obr. 0143 Przegalina, znajdujących się poza ww. granicami wpisu, zaznaczonymi na załączniku graficznym.

jednoznacznego zdefiniowania i czytelności przebiegu. Stąd granice wpisu wyznaczono głównie wzdłuż granic geodezyjnych działek, a tam gdzie ich przebieg znajduje się w znacznym oddaleniu od alei – w liniach prostych pomiędzy punktami granicznymi nieruchomości, wrysowanymi na mapach zasadniczych. Wpis fragmentów nieruchomości poza wyznaczoną strefą ochrony uznano za bezzasadny.

Na podstawie zebranych materiałów, stwierdzono następująco.

Aleja topolowa przy ul. Urwistej i Akwenowej w Gdańsku-Przegalinie znajduje się na terenie Żuław Gdańskich (część Żuław Wiślanych), położonych w delcie Wisły, na jej lewym brzegu. Żuławy Wiślane charakteryzuje specyficzny krajobraz terenów depresyjnych i zalewowych, poprzecinanych siatką kanałów melioracyjnych, rowów, wałów i nasypów oraz prosto wytyczonych dróg. Drogi znajdowały się zwykle na niewielkim nasypie i obsadzone były wysokimi drzewami. Drzewa podkreślały w terenie przebieg drogi i cieków wodnych, co miało istotne znaczenie na terenach podmokłych, ułatwiając orientację. Pozwalały na uniknięcie niewidocznych z daleka rowów, kanałów i podmokłych łąk. Pełniły także funkcje odwadniające, osłabiały siłę wiatrów, przeciwdziałały erozji, osłaniały ciągi komunikacyjne przed słońcem.

Dawna wieś Przegalina (obecnie administracyjnie część Gdańska i Wyspy Sobieszewskiej), powstała w 1563 r. i stanowiła własność Miasta Gdańska, oddawaną w dzierżawę. Początkowo były to głównie tereny zalewowe. Rozwój Przegaliny nastąpił wraz z powstaniem Przekopu Wisły i budową w 1895 r. śluzy wodnej w północnej części wsi, regulującej układ wodny i umożliwiającej żeglugę pomiędzy przekopem a Martwą Wisłą. Z czasem powstał także port rybacki, kąpielisko i przystań na Martwej Wiśle. Obecne ulice Urwista i Akwenowa znajdują się pomiędzy wałem Przekopu Wisły na wschodzie i Martwą Wisłą od zachodzie. Prowadzą od zachowanej, zabytkowej śluzy na północy w kierunku portu jachtowego na Martwej Wiśle w Błotniku na południu. Drogi te są częścią starszego i dłuższego traktu - widocznego już na mapach z pocz. XIX w. - poprowadzonego po starym wale aż do wybrzeża. Droga miała prostokreślny przebieg, ale charakterystyczne jest jej załamanie pod kątem na styku obecnej ul. Akwenowej i Urwistej. Początkowo nie była obsadzona obustronnie, na co wskazuje m.in. fotografia lotnicza z okresu międzywojennego, gdzie widoczny jest jedynie nieregularny, jednostronny szpaler drzew. Obecne nasadzenia powstały dopiero ok. poł. XX w. - prawdopodobnie nieco przed lub tuż po II Wojnie Światowej.

Aleja ma długość ok. 2 km. Składa się z 258 topoli kanadyjskich (*Populus xcanadensis* „Serotina”, odmiana późna, mieszana). Obwód drzew wynosi od 255 cm do 478 cm, przy czym przeważają drzewa powyżej 350 cm. Topole posadzono gęsto, w niedużej odległości - ok. 10 m, w rozstawie poprzecznym ok. 8 m. Aleja jest w bardzo dużym stopniu kompletna, jedynie miejscami występują nieliczne ubytki w kompozycji. Topole dobrze rosną na terenach wilgotnych i dobrze nasłonecznionych. Warunki klimatyczne Przegaliny doskonale sprzyjały ich szybkiemu wzrostowi i ładnemu pokrojowi. Dlatego, mimo stosunkowo późnego czasu powstania, aleję charakteryzuje wyjątkowa okazałość i monumentalność. Wynika to m.in. z jej znacznej długości, kompletności, gęstości nasadzeń, wysokości i dużego obwodu pni, zwartych koron, tworzących gęste, zielone sklepienie nad wąską drogą. Usytuowana jest na niewielkim nasypie, w płasko ukształtowanym terenie, w niewielkim stopniu zabudowanym. Po obu stronach rozciągają się łąki i pola. W tak ukształtowanej przestrzeni wyraźnie jest eksponowana, stanowiąc charakterystyczny element krajobrazu.

W związku z powyższym, aleję topolową przy ul. Akwenowej i Urwistej wyróżniają wartości krajobrazowe, przyrodnicze, estetyczne i historyczne. Wpisuje się w charakterystyczny żuławski krajobraz nadwiślański, mimo że składa się z gatunku obcego, a nie z najczęściej stosowanych gatunków rodzimych. Skala i usytuowanie kompozycji powoduje, że jest istotnym elementem przestrzennym tego miejsca. Podkreśla historyczny przebieg starego traktu i wału nadwiślańskiego, nadając mu wyjątkową oprawę. Składa się z okazałych, licznych drzew, tworzących zwarty, wysoki, wąski korytarz drogi. Jest bardzo dobrze zachowana, długa, jednorodna gatunkowo,

- 3) art. 4 ust. 1 pkt 9 lit. d) Ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1813, ze zm.)
- 4) art. 12 ust. 1 pkt 11) Ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 333, ze zm.)
- 5) art. 7 ust. 1 pkt 6 Ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1170, ze zm.)
- 6) art. 13 ust. 4, art. 29 ust. 2, art. 45 ust. 2a, art. 68 ust. 3-3a, art. 73 ust. 4, art. 84 ust. 4, art. 96 ust. 1a, art. 109 ust. 1 pkt 4 Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 65, ze zm.).

Załącznik:

1. Fragmenty mapy zasadniczej z zaznaczonymi granicami wpisu do rejestru zabytków i lokalizacją alei - opracowano na podstawie inwentaryzacji, zamieszczonej w: *Ewidencji zabytkowego założenia alei topolowej położonej w Gdańsku przy ulicach Urwistej i Akwenowej (działki nr 201, 202, 232, 226, 227 obr. 0143)*, aut. mgr inż. arch. Jolanta Bogucka-Deleżuch, grudzień 2019.

Pomorski Wojewódzki
Konservator Zabytków

Igor Strzok

Otrzymują /ZPO/:

- ① Gmina Miasto Gdańsk, ul. Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk
2. Skarb Państwa – reprezentowany przez Prezydenta Miasta Gdańska, ul. Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk
3. Gdański Zarząd Dróg i Zieleni, ul. Partyzantów 36, 80-254 Gdańsk
4. WUOZ a/a, PŚ

Do wiadomości (ZPO – gdy decyzja stanie się ostateczna):

1. Prezydent Miasta Gdańska, ul. Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk
(w celu publicznego ogłoszenia informacji o ostatecznym zakończeniu postępowania o wpisie do rejestru, zgodnie z art. 9 ust. 3a i 3b ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)
2. Narodowy Instytut Dziedzictwa, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa
3. Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ, III Wydział Ksiąg Wieczystych, ul. Żabi Kruk 16, 80-822 Gdańsk
4. Urząd Miejski w Gdańsku, Wydział Geodezji, ul. 3 Maja 9, 80-802 Gdańsk